

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Τίτλος μαθήματος «**ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ**»
Διδάσκων: Δρ Βούρος Παναγιώτης

Θεματική Ενότητα: Κατευθύνσεις, Στρατηγικές και Δράσεις Εταιρικής Διακυβέρνησης για την ενσωμάτωση των αρχών και στόχων Ανάπτυξης, Βιώσιμης Ανάπτυξης, Βιώσιμης Επιχειρηματικότητας, ΕΚΕ ή/και ESG σε Παγκόσμιο, Ευρωπαϊκό και Εθνικό επίπεδο.

Τίτλος Διάλεξης: ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ



Ορισμός και εννοιολογικές παρατηρήσεις

Η εταιρική διακυβέρνηση είναι ένα θέμα που τις τελευταίες δύο δεκαετίες βρίσκεται στην επικαιρότητα διεθνώς. Παρότι δεν υπάρχει ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός για την εταιρική διακυβέρνηση, η έννοια καλύπτει ένα πλήθος θεμάτων, που σχετίζονται τόσο με τη διοίκηση όσο και με τον έλεγχο μιας επιχείρησης.

Η εταιρική διακυβέρνηση (corporate governance) έχει γίνει αντικείμενο πολλών συζητήσεων μεταξύ ακαδημαϊκών και ανώτατων στελεχών επιχειρήσεων, εξαιτίας της κρισιμότητας της στο καθορισμό της συγκριτικής θέσης των επιχειρηματικών μονάδων στην παγκόσμια οικονομική ιεραρχία, αλλά και της σπουδαιότητας της στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης.

Η εταιρική διακυβέρνηση εκφράζει μια φιλοσοφία και αποτυπώνει τις αντιλήψεις σε σχέση με την εξουσία και τους τρόπους άσκησης της. Επίσης, έχει σαν σκοπό την αξιολόγηση των επιμέρους φορέων οι οποίοι συμμετέχουν στην εξουσία και την προσπάθεια οριοθέτησης των σχέσεων τους, έχοντας σαν άξονα την λειτουργία της επιχείρησης προς επίτευξη κάποιου στόχου (Μουζούλιας Σ., 2003).

Ο ΟΟΣΑ (1999) ορίζει ως εταιρική διακυβέρνηση το σύστημα με το οποίο οι εταιρίες παρακολουθούνται και ελέγχονται (εκ της διοίκησης). Το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης εξειδικεύει τη διάρθρωση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων μεταξύ των διαφορετικών συμμετεχόντων σε μία εταιρία, όπως το ΔΣ, τα ανώτατα εκτελεστικά διευθυντικά στελέχη, τους μετόχους και άλλους εταίρους

Ως εταιρική διακυβέρνηση ορίζεται ένα σύνολο από νομικές, παραδοσιακές και θεσμικές διευθετήσεις, που θέτουν τα όρια για το πλαίσιο δράσης και τις επιμέρους ενέργειες των ανοικτών επιχειρήσεων, δίνοντας απαντήσεις σχετικά με το άτομο το οποίο τις ελέγχει, τον τρόπο με τον οποίο ασκείται ο έλεγχος και των τρόπο με τον οποίο γίνεται η κατανομή των κινδύνων και των αποδόσεων από την επιχειρηματική δραστηριότητα. Έτσι, η εταιρική διακυβέρνηση καλύπτει τους μηχανισμούς που σχηματίζουν τις πρωτοβουλίες, τα αντικίνητρα και τις απαγορεύσεις, υπό το πρίσμα των οποίων το management του εκδότη κινητών αξιών παίρνει αποφάσεις (Μουζούλιας Σ., 2003)



Ένας άλλος ορισμός αποτελεί ότι η εταιρική διακυβέρνηση σχετίζεται με τους τρόπους που οι παροχείς χρηματοοικονομικών μέσων εξασφαλίζουν την αποκόμιση οφέλους από την επένδυσή τους, δηλαδή τους τρόπους με τους οποίους οι προμηθευτές κεφαλαίων στις επιχειρήσεις εξασφαλίζουν μια επωφελή απόδοση των επενδύσεών τους.

Η εταιρική διακυβέρνηση καλύπτει τις δομές, τις διαδικασίες, τις αρχές και τα συστήματα τα οποία προωθούν μια επιτυχημένη διεκπεραίωση των υποθέσεων μιας επιχείρησης. Επομένως, ένας ακόμα ορισμός της θα μπορούσε να είναι το σύστημα βάσει του οποίου πραγματοποιείται η διεύθυνση και ο έλεγχος των εμπορικών εταιρειών.

Τέλος, **ως εταιρική διακυβέρνηση** θεωρείται το συνολικό σύστημα κάποιων διαδικασιών, δικαιωμάτων και ελέγχων, οι οποίοι έχουν καθιερωθεί ως προς την διοίκηση της επιχείρησης, εσωτερικά αλλά και εξωτερικά, στοχεύοντας στο να προστατεύσουν τα συμφέροντα όλων των αναμειγμένων παραγόντων στην εταιρική δραστηριότητα.

Στόχος της Εταιρικής Διακυβέρνησης

Ο στόχος της εταιρικής διακυβέρνησης δεν είναι μόνο η διασφάλιση της κυριότητας και η εντιμότητα της επιχείρησης, αλλά και η προώθηση της αποτελεσματικότητας και της ανάπτυξης των εργασιών της επιχείρησης, οδηγώντας την προς την κερδοφορία.



Επιγραμματικά οι στόχοι της εταιρικής διακυβέρνησης σύμφωνα με θεωρίες είναι οι εξής επτά:

- **Η πειθαρχία.** Η προσδοκώμενη αμοιβή των στελεχών σε σύνδεση με την αξία των μετοχών.
- **Η διαφάνεια.** Η επιχείρηση δημοσιοποιεί της ετήσιες χρηματοοικονομικές της καταστάσεις.
- **Η ανεξαρτησία.** Ο πρόεδρος είναι ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος.
- **Η λογοδοσία.** Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και τα μέλη της επιτροπής διοίκησης είναι σημαντικά διαφορετικά.
- **Η ευθύνη.** Υπάρχουν μηχανισμοί επιβολής ποινών σε περίπτωσης κακής διαχείρισης.
- **Η αμεροληψία.** Οι μέθοδοι ψηφοφορίας είναι εύκολα προσβάσιμοι και οι μέτοχοι έχουν το δικαίωμα σύγκλισης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων.
- **Η κοινωνική συνειδητοποίηση.** Η επιχείρηση είναι περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένη (Λαζαρίδης Θ. & Δρυμπέτας Ε., 2011)



Η εταιρική διακυβέρνηση θεωρείται το σύνολο των τάσεων και των έννομων σχέσεων οι οποίες εκδηλώνονται και θεμελιώνονται υπό το πρίσμα της λειτουργίας της επιχείρησης, είτε η λειτουργία της γίνεται υπό κανονικές συνθήκες υγιούς άσκησης της δραστηριότητας της, είτε αντιμετωπίζει οικονομικές δυσκολίες.

Επομένως, δεν περιορίζεται μόνο στο μοντέλο της διοίκησης της επιχείρησης αλλά αποτελεί μέθοδο προσέγγισης των ζητημάτων με αρχή της τάσεις οι οποίες γενικότερα προκύπτουν κατά την λειτουργία της επιχείρησης. Έτσι, η εταιρική διακυβέρνηση καθορίζει τους κανόνες άσκησης της εξουσίας σε μια επιχείρηση.



Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης

Το 1999, ο Οργανισμός Οικονομικής Ανάπτυξης και Συνεργασίας (Ο.Ο.Σ.Α.), με τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, δημοσίευσε τις βασικές αρχές οι οποίες πρέπει να διέπουν κάθε ρύθμιση Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Αυτές οι αρχές είναι η βάση της εταιρικής διακυβέρνησης και το σημείο αναφοράς όλων των χωρών στην προσπάθεια εφαρμογής της παγκοσμίως. Οι αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης έχουν σαν σκοπό να συμβάλλουν στη καλύτερη νομοθετική και του ρυθμιστικού πλαισίου των χωρών όσον αφορά την εφαρμογή της εταιρικής διακυβέρνησης, σε παγκόσμιο επίπεδο.



Το 2004, εξαιτίας των έντονων εξελίξεων οι οποίες σημειώθηκαν στον επιχειρηματικό κόσμο, ο Ο.Ο.Σ.Α. δημοσίευσε τις αναθεωρημένες αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης, οι οποίες περιλάμβαναν τα παρακάτω:

- Την προστασία των δικαιωμάτων των μετόχων και τις βασικές λειτουργίες της ιδιοκτησίας της επιχείρησης.
- Την διασφάλιση της ισότιμης μεταχείρισης των μετόχων.
- Την αναγνώριση των δικαιωμάτων των συμμετεχόντων και την ενθάρρυνση της ενεργής συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων και των συμμετεχόντων.
- Την διασφάλιση της έγκαιρης και της ακριβής γνωστοποίησης για όλα τα ουσιαστικά θέματα τα οποία αφορούν την επιχείρηση.
- Την διασφάλιση της στρατηγικής καθοδήγησης της επιχείρησης, τον αποτελεσματικό έλεγχο της διοίκησης από το Διοικητικό Συμβούλιο και την υποχρέωση λογοδοσίας του Συμβουλίου απέναντι στην επιχείρηση και στους μετόχους (Παλαιολόγος Α., 2013)

Βασικές Θεωρίες Εταιρικής Διακυβέρνησης

Οι βασικές θεωρίες της εταιρικής διακυβέρνησης είναι τέσσερεις και είναι οι εξής:

- Η θεωρία της αντιπροσώπευσης (Agency Theory).
- Η θεωρία των ενδιαφερόμενων μερών (Stakeholder Theory).
- Η θεωρία της επιτροπείας – επιμελητείας (Stewardship Theory).
- Η θεωρία της ηγεμονίας της διοίκησης (Managerial Hegemony Theory)



Η θεωρία της αντιπροσώπευσης (Agency Theory) είναι η παλαιότερη από όλες και εδραιώθηκε στην σύγχρονη εποχή, από το έργο των Berle και Means, οι οποίοι μελέτησαν τον διαχωρισμό της ιδιοκτησίας από τον έλεγχο και την εποπτεία μιας επιχείρησης.

Οι μέτοχοι εξαιτίας διαφόρων λόγων όπως της έλλειψης γνώσεων και δεξιοτήτων, της ανάγκης για επενδύσεις σε πολλές εταιρείες ταυτόχρονα (διάχυση του κινδύνου), της έλλειψης χρόνου, του υψηλού κόστους διοίκησης και ελέγχου της επιχείρησης κ.α. αναθέτουν τα περί της διοίκησης της εταιρείας σε επαγγελματίες – αντιπροσώπους.



Οι τέσσερις πρώτες κύριες παραδεχτές υποθέσεις από την θεωρία της αντιπροσώπευσης αφορούν τα πρόσωπα (ιδιοκτήτες ή οι εντολείς και οι αντιπρόσωποι) και οι υπόλοιπες τρεις την οργάνωση και είναι οι εξής:

- **Η τυπική -νομική δέσμευση**, καθώς οι περισσότεροι μηχανισμοί – συμβόλαια που χρησιμοποιούν είναι δεσμευτικοί και καθορισμένοι ρητώς.
- **Η ιδιοτέλεια**. Το κύριο κίνητρο για την συμπεριφορά τους είναι οικονομικού περιεχομένου και επομένως, η λογική της συμπεριφοράς τους είναι μονοδιάστατη, οικονομικά ορθολογική και προβλέψιμη.
- **Η υιοθέτηση καιροσκοπικής συμπεριφοράς**. Αυτό σημαίνει ότι πιθανόν η συμπεριφορά τους να μεταβάλλεται ανάλογα με τις συνθήκες του περιβάλλοντος και με γνώμονα το δικό τους συμφέρον και όχι με αυτά που έχουν κληθεί να προασπίσουν

Corporate Relations



- Η αποστροφή από τον κίνδυνο. Αξιολογούν τις δυνητικές τους πράξεις με την σχέση του κινδύνου με το όφελος που αυτές υπονοούν.
- Η πιθανή ασυμβατότητα των στόχων των ιδιοκτητών με τους στόχους των αντιπροσώπων.
- Το κριτήριο της αποτελεσματικότητας. Η ισορροπία ανάμεσα στα ενδιαφερόμενα μέρη προκύπτει από την απόδοση των δρώντων προσώπων (στελεχών ή κύριων μετόχων) και η μέτρηση της γίνεται είτε με ποσοτικά κριτήρια είτε με ποιοτικά.
- Η ασύμμετρη πληροφόρηση ανάμεσα στους ιδιοκτήτες – μετόχους και τους αντιπροσώπους



Η ανάγκη διαμόρφωσης της **θεωρίας των ενδιαφερόμενων μερών (Stakeholder Theory)** προήλθε από την αναγνώριση της σημαντικότητας των επιρροών, της δύναμης και της αλληλεξάρτησης μιας επιχείρησης από το εσωτερικό και εξωτερικό της περιβάλλον.

Ο όρος ενδιαφερόμενο μέρος πρωτοεμφανίστηκε το 1963 σε ένα εσωτερικό υπόμνημα του Stanford Research Institute και ορίστηκε αρχικά ως τις ομάδες, δίχως την υποστήριξη των οποίων, μια επιχείρηση θα έπαυε να υπάρχει. Αργότερα, ο δεύτερος ορισμός περιέχει το σύνολο αυτών που επηρεάζουν ή επηρεάζονται από τα επιτεύγματα αλλά και τους στόχους μιας επιχείρησης.

Οι Franks και Mayer προσδιόρισαν τα εσωτερικά και τα εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη, δίνοντας απάντηση στο ζήτημα για το ποια ενδιαφερόμενα μέρη έχουν δικαίωμα απαίτησης της συμμετοχής τους στην διοίκηση ή της επίδρασης στην διαμόρφωση των στρατηγικών στόχων της επιχείρησης.



Η θεωρία της επιτροπείας – επιμελητείας (Stewardship Theory) διαφέρει σημαντικά με την θεωρία της αντιπροσώπευσης (Agency Theory), κυρίως στο γεγονός ότι αναγνωρίζει άλλα κίνητρα για τις ενέργειες των στελεχών, πλην της οικονομικής ιδιοτέλειας. Αφήνει να εννοηθεί ότι δεν υφίσταται σύγκρουση των συμφερόντων των στελεχών – αντιπροσώπων και των ιδιοκτητών – εντολέων και ότι για να υπάρξει μια επιτυχημένη οργάνωση απαιτείται μια δομή όπου ο συντονισμός έχει την δυνατότητα να γίνει με αποδοτικότερο τρόπο (Λαζαρίδης Θ. & Δρυμπέτας Ε., 2011).



Η θεωρία της ηγεμονίας της διοίκησης (Managerial Hegemony Theory) υποστηρίζει ότι οι οργανωσιακές δομές, οι δομές μεταβίβασης της εξουσίας, του ελέγχου και της εποπτείας έχουν ουσιαστικά ατονήσει ή έχουν μειωμένη αποδοτικότητα και οδηγεί στην κατίσχυση και ηγεμονία των στελεχών.

Η έλλειψη κινήτρου για την ανάληψη καθηκόντων από τους μετόχους, ως κύριο ενδιαφερόμενο μέρος, οδηγεί στην αποδυνάμωση της στρατηγικής συμμετοχής τους και στην υιοθέτηση της στρατηγικής της πίστης ή της εξόδου από την εταιρεία (Λαζαρίδης Θ. & Δρυμπέτας Ε., 2011).



Συστήματα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η σύγχρονη έννοια της Εταιρικής Διακυβέρνησης δέχτηκε έντονες επιρροές από την θεωρία σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ ιδιοκτητών και διοικούντων μιας επιχείρησης (Θεωρία της Αντιπροσώπευσης – Agency Theory). Το πρόβλημα αυτό οφείλεται στο ότι σε πολλές περιπτώσεις η διοίκηση μιας επιχείρησης για ποικίλους λόγους δεν λειτουργεί ως προς το συμφέρον των ιδιοκτητών της.

Αυτές οι συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ ιδιοκτητών και διοικούντων μιας επιχείρησης, κατέστησαν αναγκαία την θέσπιση συστημάτων Εταιρικής Διακυβέρνησης, τα οποία έχουν ως κύριο στόχο τη διασφάλιση μιας διαφανούς, χρηστής και αποτελεσματικής διοίκησης που μεγιστοποιεί την οικονομική αξία της επιχείρησης, προστατεύοντας παράλληλα τα συμφέροντα όλων των μετόχων και των πιστωτών της.

Το γεγονός της ύπαρξης, στο εσωτερικό μιας επιχείρησης και γενικότερα στην οικονομία, ενός αποτελεσματικού συστήματος Εταιρικής Διακυβέρνησης, βοηθά στην δημιουργία εμπιστοσύνης, απαραίτητη για την προστασία των επενδυτών, δηλαδή των μετόχων και των πιστωτών, των εισηγμένων εταιρειών σε χρηματιστήρια αλλά και για την εύρυθμη λειτουργία της αγοράς.

Με βάση πραγματοποιημένες έρευνες, εμφανίζεται αποθάρρυνση των επενδυτών να προσφέρουν κεφάλαια σε επιχειρήσεις σε χώρες με ασθενή συστήματα Εταιρικής Διακυβέρνησης. Το 2000, μία έρευνα σε δείγμα 200 θεσμικών επενδυτών σε παγκόσμιο επίπεδο, παρουσίασε ότι πάνω από 75% των θεσμικών επενδυτών λαμβάνουν υπόψη τους με την ίδια σοβαρότητα, τα συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης των εταιρειών στις οποίες επενδύουν τα κεφάλαια τους αλλά και τα αντίστοιχα χρηματοοικονομικά αποτελέσματα, για τη διαμόρφωση των επενδυτικών τους επιλογών.

Επίσης, πάνω από 80% των θεσμικών επενδυτών, διατίθενται να πληρώσουν περισσότερο για τις μετοχές των εταιρειών οι οποίες έχουν ισχυρά συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης σε σύγκριση με εταιρείες οι οποίες έχουν ασθενή συστήματα προστασίας των επενδυτών (Παλαιολόγος Α., 2013).



Source: Chart prepared by David F. Larcker and Brian Tayan (2011).

Εναλλακτικά συστήματα εταιρική διακυβέρνησης

➤ Το υπόδειγμα των Μετόχων (Shareholders Model)

Σύμφωνα με το υπόδειγμα των μετόχων, στόχος της επιχείρησης είναι η μεγιστοποίηση της αξίας της. Δημιουργούνται αποκλείσεις πολλές φορές λόγω προσωπικών στόχων και συμφερόντων των διαχειριστών αν είναι διαφορετικοί των ιδιοκτητών.

➤ Το υπόδειγμα των Εταίρων (Stakeholders Model)

Σύμφωνα με το υπόδειγμα των εταίρων η εταιρία οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα ευρύτερων ομάδων ενδιαφερομένων, οι οποίοι επηρεάζουν και επηρεάζονται από τη λειτουργία της επιχείρησης. Λόγω αλληλεξαρτήσεων και εξωτερικών επιδράσεων της σε μία σειρά εταίρων οι στόχοι της οφείλουν να εξυπηρετούν το κοινωνικό σύνολο (Monks, 1995)

➤ Εξωτερικά Συστήματα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Κύριο χαρακτηριστικό των εξωτερικών συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης (τυπικά παραδείγματα αποτελούν οι ΗΠΑ και το Η.Β.) είναι η ύπαρξη μεγάλων και υψηλής ρευστότητας κεφαλαιαγορών.

➤ Εσωτερικά Συστήματα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Κύριο χαρακτηριστικό των εσωτερικών συστημάτων εταιρικής διακυβέρνησης (αφορά χώρες ΕΕ και Ιαπωνία, Κορέα) είναι η υψηλή συγκέντρωση της μετοχικής ιδιοκτησίας ή των δικαιωμάτων ψήφου και η ύπαρξη πολλαπλών σταυροειδών σχέσεων μεταξύ των επιχειρήσεων. Οι κεφαλαιαγορές είναι συνήθως μικρές και χαμηλής ρευστότητας. Ο ρόλος των θεσμικών επενδυτών είναι πολύ πιο περιορισμένος από ότι στο εξωτερικό σύστημα. Οι μέτοχοι δύναται να ασκήσουν τον έλεγχο τους με μικρό σχετικά κόστος. Το πρόβλημα του «εντολέα-εντολοδόχου», ως η συγκρουσιακή σχέση μεταξύ των «αδύναμων» μετόχων και της «ισχυρής» εκτελεστικής διοίκησης, όπου συναντάται στα εξωτερικά συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης, μεταβάλλεται σε σύγκρουση των ισχυρών μεγαλομετόχων με τους «αδύναμους» μετόχους μειοψηφίας (minority shareholders)

Εταιρική Διακυβέρνηση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα, όσον αφορά τον τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης, ακολουθεί μια πρωτότυπη προσέγγιση της, καθώς συνδυάζει όλες τις τεχνικές θέσπισης των κανόνων της εταιρικής διακυβέρνησης, δίχως όμως να έχει καταφέρει, με τους κανόνες που ισχύουν ως σήμερα, να επιδείξει ένα σύστημα διακυβέρνησης το οποίο θα χαρακτηρίζεται από συνέπεια και συνοχή.

Το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, προχώρησε στην θέσπιση ποιοτικών κριτηρίων των εισηγμένων εταιρειών, έχοντας ως γνώμονα και τις αρχές της εταιρικής διακυβέρνησης που θα εφάρμοζαν αυτές οι εταιρείες, έτσι ώστε σύμφωνα με τον βαθμό υιοθέτησης αυτών των κριτηρίων, να εμφάνιζε αυτές τις εταιρείες ως καλής οργάνωσης εταιρείες (Μούζουλας Σ., 2003).

Αργότερα το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, σε συνεργασία με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, με την σύσταση μιας επιτροπής νομοπαρασκευαστικού περιεχομένου, παρουσίασε νομοθετικό κείμενο για την εταιρική διακυβέρνηση, με αποδέκτες τις εισηγμένες εταιρείες, το οποίο θα καθιέρωνε πρόσθετες υποχρεώσεις.



Σε αρχικό στάδιο υπήρξαν έντονες αντιδράσεις, όμως αργότερα η Ένωση Εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών εταιρειών, υπό την αιγίδα του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών, εξέδωσε τον κώδικα αρχών εταιρικής διακυβέρνησης, ο οποίος προτάθηκε στα μέλη της προς εφαρμογή. Η υιοθέτηση αυτού του κώδικα, ο οποίος δεν προέβλεπε ουσιαστικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας του οργάνου διοίκησης των εισηγμένων εταιρειών, δεν ήταν ικανοποιητική.

Φτάνοντας στο 2002, ψηφίστηκε ο Νόμος 3016/2002 για την εταιρική διακυβέρνηση, με πολλές τροποποιήσεις σχετικά με τα αρχικά κείμενα τα οποία είχαν προταθεί από την επιτροπή του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας. Με αυτόν τον νόμο έγινε η εισαγωγή μέτρων οργάνωσης, κατά κύριο λόγο της διοίκησης της εταιρείας, με την νομοθετική οδό, δίχως όμως αυτός ο νόμος να φέρει τροποποιήσεις στην σχετική γενική νομοθεσία περί ανωνύμων εταιρειών (Μούζουλας Σ., 2003).



Επίσης, ο Νόμος 3884/2010 σχετίζεται με δικαιώματα των μετόχων και πρόσθετες εταιρικές υποχρεώσεις γνωστοποιήσεων προς τους μετόχους σχετικά με την προετοιμασία της Γενικής Συνέλευσης. Ο Νόμος 3873/2010, ο οποίος λειτουργεί ως υπενθύμιση της ανάγκης θέσπισης του Ελληνικού Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης και αποτελεί την βάση του, ενσωμάτωσε στην έννομη τάξη στην χώρα μας την Οδηγία 2006/46/EC5 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τέλος, όπως συμβαίνει και σε πολλές άλλες χώρες, στην Ελλάδα ο Νόμος περί ανωνύμων εταιρειών (Νόμος 2190/1920), τον οποίον και τροποποιούν πολλές από τις προαναφερθείσες διατάξεις νόμων, συμπεριλαμβάνει τους θεμελιώδεις κανόνες διακυβέρνησής τους (Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης, 2013).



Ρόλος και αρμοδιότητες του Δ.Σ. στην Εταιρική Διακυβέρνηση

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το αρμόδιο όργανο το οποίο αποφασίζει για κάθε πράξη η οποία αφορά την διοίκηση της επιχείρησης, την διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων της και την πραγματοποίηση του σκοπού της, εντός των ορίων του νόμου και εξαιρουμένων των θεμάτων επί των οποίων αποφασίζει η Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Ο Νόμος περί ανωνύμων εταιρειών δίνει στο Δ.Σ. την αρμοδιότητα της ανάθεσης ορισμένων εξουσιών λήψης αποφάσεων σε ένα ή περισσότερα άτομα, μέλη του Δ.Σ. ή τρίτους. Αυτά τα άτομα, με την προϋπόθεση της μη απαγόρευσης από το καταστατικό και της πρόβλεψης από τις αποφάσεις του Δ.Σ., μπορούν να αναθέτουν την άσκηση των εξουσιών που τους ανατέθηκαν σε άλλα μέλη του Δ.Σ. ή τρίτους. Επίσης, κάθε μέλος του Δ.Σ. έχει την υποχρέωση διαχείρισης των υποθέσεων της επιχείρησης με την επιμέλεια του συνετού επιχειρηματία.



Στην Ελλάδα συνήθως μεταβιβάζονται οι αρμοδιότητες από το Δ.Σ. στη Διοίκηση με συλλογικό τρόπο. Το Δ.Σ. αποφασίζει να εκχωρήσει όλες τις αρμοδιότητες σε ένα άτομο, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο. Ο Κώδικας προτείνει τα θέματα για τα οποία αποφασίζει το Δ.Σ. να ορίζονται από τους εσωτερικούς κανονισμούς της επιχείρησης. Επίσης, το Δ.Σ. έχει την υποχρέωση διατήρησης επαρκούς εποπτείας της περαιτέρω εκχώρησης αρμοδιοτήτων από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο σε βασικά ανώτατα στελέχη ή τρίτους.

Το Δ.Σ. έχει την υποχρέωση άσκησης του ηγετικού του ρόλου αποτελεσματικά και διεύθυνσης των εταιρικών υποθέσεων ως προς όφελος της επιχείρησης και όλων των μετόχων, εξασφαλίζοντας έτσι ότι η διοίκηση εφαρμόζει την εταιρική στρατηγική. Επίσης, έχει την υποχρέωση διασφάλισης της δίκαιης και ισότιμης μεταχείρισης όλων των μετόχων, περιλαμβανομένων και των μετόχων μειοψηφίας και των αλλοδαπών μετόχων.



Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του, το Δ.Σ. πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τα μέρη των οποίων τα συμφέροντα σχετίζονται με αυτά της επιχείρησης, όπως οι πελάτες, οι πιστωτές, οι εργαζόμενοι και οι κοινωνικές ομάδες οι οποίες επηρεάζονται άμεσα από τη λειτουργία της επιχείρησης στο βαθμό στον οποίο δεν υπάρχει σύγκρουση με το εταιρικό συμφέρον. Επομένως, οι βασικές αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου είναι οι παρακάτω:

- Η έγκριση της μακροπρόθεσμης στρατηγικής και των λειτουργικών στόχων της επιχείρησης.
- Η έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού και του επιχειρησιακού σχεδίου.
- Η λήψη αποφάσεων για τις μείζονες κεφαλαιουχικές δαπάνες, εξαγορές και εκποιήσεις.
- Η επιλογή και η πιθανή αντικατάσταση της εκτελεστικής ηγεσίας της επιχείρησης και η εποπτεία του σχεδιασμού της διαδοχής.
- Ο έλεγχος απόδοσης της ανώτατης διοίκησης και η εναρμόνιση των αμοιβών των ανώτατων στελεχών σύμφωνα με τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της επιχείρησης αλλά και των μετόχων της.

- Η εξασφάλιση της αξιοπιστίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και στοιχείων, των συστημάτων χρηματοοικονομικής πληροφόρησης αλλά και των δημοσιευμένων στοιχείων και πληροφοριών της επιχείρησης.
- Η εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων της επιχείρησης.
- Η επαγρύπνηση για τις υπάρχουσες και πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ της επιχείρησης και της διοίκησής της, των μελών του Δ.Σ. ή των κύριων μετόχων αλλά και η κατάλληλη αντιμετώπιση τέτοιων συγκρούσεων.
- Η εξασφάλιση της ύπαρξης μιας αποτελεσματικής διαδικασίας κανονιστικής συμμόρφωσης της επιχείρησης.
- Η ευθύνη λήψης αποφάσεων και η παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος διοίκησης της επιχείρησης.
- Η διατύπωση, η διάδοση και η εφαρμογή των κύριων αξιών και αρχών της επιχείρησης οι οποίες ορίζουν τις σχέσεις της με όλα τα μέρη, των οποίων τα συμφέροντα σχετίζονται με εκείνα της επιχείρησης (Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης, 2013).